

Til Diskrimineringsnemda
Postboks 208 Sentrum
5804 Bergen

Oslo, 23. juni 2019

Vi er informert om at Med Israel for fred (MIFF) har innklaget oss, Kristiane Nerdrum Bøgwald og Margrete Slettebø, initiativtakere til kunstoffestivalen Feminine Tripper 2018, for brudd på Diskrimineringsloven (lov 2017/51) § 6 som slår fast at diskriminering på bakgrunn av etnisitet, herunder nasjonalitet er forbudt. Videre henvises det til § 9 som fastslår at forskjellsbehandling ikke er i strid med forbudet i § 6 dersom den har et saklig formål. Vi takker for muligheten til å imøtegå denne anklagen som vi stiller oss uenige til. Vi vil i den følgende teksten redegjøre for hvorfor det etter vårt syn ikke finnes belegg for MIFF sin klage om at festivalen brøt med § 6 da vi uttrykte et politisk standpunkt i vår korrespondanse med ti israelske kunstnere med bosted i Israel som søkte om deltakelse på vår festival. Vi vil i den videre teksten utdype at det forelå et saklig formål for vårt standpunkt og at det derfor ikke kan forstås som brudd på § 9. Vår korrespondanse med de nevnte kunstnerne har gjennom hele prosessen vært saklig og vennlig og vi stiller oss derfor også uforstående til MIFF sin klage om brudd på § 13 om trakassering.

Innledningsvis vil vi uttrykke vår forundring over at MIFF har rettslig klageinteresse i denne saken da den først og fremst har personlig interesse for de utestengte. Da vår politiske avgjørelse ikke handler om jødediskriminering, men hadde et klart politisk formål kan vi ikke se noen grunn til at organisasjonen MIFF har rettslig klageinteresse.

La oss videre redegjøre for de faktiske omstendighetene rundt denne saken.

1. Generell informasjon om Feminine Tripper- festivalen og initiativtakerne.

Vi er to uavhengige kunstnere som arbeider utøvende med dans, performance og skuespill innenfor det frie scenekunstheltet. I mars 2018 arrangerte vi på eget initiativ for første gang den tverrkunstneriske festivalen Feminine Tripper. Det overordnede temaet for tiltaket var femininitet og kjønnsidentitet da dette er noe vi begge er opptatt av, både kunstnerisk og personlig. Temaet ble også aktualisert i kjølvannet av Me too-debatten. Vi organiserte festivalen på frivillig initiativ ved hjelp av andre frivillige, uten bekreftet økonomisk støtte.

I begynnelsen av 2018 publiserte vi en «Open call» der vi søkte kunstnere innenfor alle sjangre som ønsket å bidra. Vi gjorde det klart i utlysningsteksten at vi ikke hadde økonomisk støtte til festivalen på det tidspunktet og ikke kunne garantere økonomisk kompensasjon for deltakelse. Vi antok derfor at det kun ville komme søknader fra Oslo-området. Til vår store overraskelse fikk vi inn over hundre søknader fra Norge og utlandet. 12 var fra israelske kunstnere, ti bosatt i Israel og to utenfor.

På grunn av et stramt budsjett fikk vi kun anledning til å programmere én scenekunstner fra utlandet. Danseren, Rebecca Journo, fra Frankrike, var den eneste som hadde anledning til å selv å dekke egen reise til Norge. Joan Laage fra USA var allerede invitert for å arrangere en workshop og ha en opptreden. De andre deltakende scenekunstnerne var basert i Norge. Den direkte konsekvensen av forskjellsbehandlingen av de israelske kunstnerne var derfor i realiteten minimal da kun en av de flere titalls søkerne fra utlandet fikk mulighet til å delta. Under festivaluken arrangerte vi en ukes kunstutstilling på galleri MAP, et

scenekunstprogram lørdag den 24. mars på Cafeteateret på Grønland og en tre dagers workshop med den amerikanske dansekunstneren Joan Laage.

2. Diskrimineringslovens § 9 som lovlig forskjellsbehandling.

La oss redegjøre for det politiske standpunktet knyttet til israelsk deltagelse på festivalen og for hvorfor vi mener at vårt politiske standpunkt faller inn under diskrimineringslovens § 9 om lovlig forskjellsbehandling da den a) hadde et saklig formål, b) er nødvendig for å oppnå formålet og c) ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles. Som nevnt kom 12 av søknadene om deltagelse på festivalen fra israelske statsborgere med bosted i og utenfor Israel. Da vi så det som usannsynlig at israelske statsborgere med bosted utenfor Israel mottok statlig støtte fikk søknadene fra disse søkerne vanlig behandling. De 10 søknadene fra israelere med bosted i Israel ble avvist. Bakgrunnen for denne politiske beslutningen var at vi vurderte sannsynligheten som høy for at inviterte deltakere ville blitt støttet av den israelske staten, som er en okkupasjonsmakt.

Vi har begge et engasjement for palestineres rett til frihet og å få slutt på den folkerettsstridige okkupasjonen av de palestinske områdene. Det kan her nevnes at Margrete Slettebø i 2008 bodde og arbeidet på den okkuperte Vestbredden og så med egne øyne hvilken situasjon palestinere lever under. Dette var beveggrunnen for at vi, på grunn av høyt arbeidspress i tidsperioden og et ønske om ikke bidra til normalisering av den israelske okkupasjonen av palestinerne, bestemte oss for å avvise 10 av de 12 israelske kunstbidragene med en politisk begrunnelse, jfr. brev, vedlegg 1. På dette tidspunktet virket det uklart for oss hvorvidt disse kunstnerne mottok statlig støtte for sine bidrag eller sin reise eller hadde et ansettelsesforhold ved en statlig israelsk institusjon. Vi vet at israelske myndigheter ofte støtter kunstnere med reisestøtte til festivaler og at offentlige kulturinstitusjoner ofte har aktivitet i ulovlige bosetninger. Vårt formål var å bevisstgjøre kunstnerne om det internasjonale boikott-oppropet og vi etterstrebet å møte de refuserte kunstnerne som ønsket en åpen dialog etter festivalen. Vi vil også legge til at den israelske fredsaktivisten, Ronnie Barkan på våre vegne hadde et møte med de refuserte kunstnerne som gikk ut mot festivalen. Han formidlet ideen bak boikott og vårt ønske om videre dialog. Han kunne fortelle at flere av de refuserte israelske kunstnerne uttrykte sympati for tanken om kunst som politikk og at boikott av Israel er et legitimt virkemiddel. Vi stilte oss videre positive til en dialog med de refuserte kunstnere. Blant annet ved å foreslå et åpent møte via skype i etterkant av festivalen, noe kunstnerne ikke har vist interesse for. Vår overbevisning er at denne redegjørelsen viser at det ikke har funnet sted noe som kan forstås som brudd på norsk lov.

Som festivalarrangører vil vi understreke at vi er på linje med det internasjonale oppropet for boikott av Israel som ble lansert av 171 palestinske sivilsamfunnsorganisasjoner i 2005 og som får stadig voksende støtte her hjemme og internasjonalt. Boikotten er palestinernes viktigste motstandsform, og vårt formål med forskjellsbehandlingen må derfor ses som saklig i henhold til Diskrimineringslovens §9. Her i Norge vedtok blant annet LO-kongressen i 2017 akademisk, kulturell og økonomisk boikott av Israel, noe LO også har tatt til orde for blant annet i ITUC, den største internasjonale sammenslutningen av fagforeninger. Det største fagforbundet for kunst- og kulturarbeidere, Musikernes fellesorganisasjon (fra 2019 omdøpt til CREO) gikk i 2018 inn for en kulturell boikott av israelske kunst- og kulturarbeidere som opptrer i ulovlige bosetninger eller på annen måte bidrar til å opprettholde okkupasjonen av palestinerne. Samtidig oppfordres det til samarbeid med israelske kunstnere og kulturarbeidere som er imot okkupasjonen. Vi stiller oss på linje med dette og vil ved eventuelle fremtidige arrangement gjøre en grundigere jobb for å kartlegge det politiske

ståstedet til eventuelle israelske samarbeidspartnere. Se mer om dette i vårt åpne brev som presiserer vår standpunkt ytterlige (vedlegg 2).

Vi må kort få minne om hvordan situasjonen for palestinere på okkupert område blir mer og mer prekær dag for dag. I følge den israelske menneskerettighetsorganisasjon B'Tselem, bor det nå cirka 620 000 ulovlige bosettere i palestinsk Øst-Jerusalem og på Vestbredden De endrer fakta på bakken mer og mer i retning av en overtakelse av et annet lands territorium. Tallene er stadig økende. I 2004 vurderte den internasjonale domstolen i Haag lovmessigheten av Israels bosettinger på Vestbredden og Øst-Jerusalem, og konkluderte med at disse er bygget i strid med folkeretten. Det finnes også en rekke resolusjoner fra FNs sikkerhetsråd som fastslår at bosettingene er ulovlige. Til tross for slike domfellelser har palestinske og internasjonale protester vært nytteløse. Tallene er stadig økende.

Den mangeårige okkupasjonen i seg selv er også flere ganger vurdert som ulovlig av FN, noe som også gjelder blokaden av Gaza. Mange menneskeliv har gått tapt på grunn av blokaden, men også på grunn av militære angrep. I følge B'Tselem ble 290 palestinere drept av israelsk militære i fjor, 254 av disse på Gazastripen. 55 av de drepte var barn. Organisasjonen "Defense for Children international - Palestine (DCIP) konkluderer med at israelske soldaters drap på ubevæpnede barn på Gazastripen må forstås som krigsforbrytelser.

Muren, som påstås å bygges som et sikkerhetstiltak, inne på Vestbredden ble i 2004, igjen av den internasjonale FN-domstolen, vurdert som folkerettsstridig. Den beskytter en rekke israelske bosetninger og mange av Vestbreddens vannkilder har blitt utilgjengelige for palestinere som en konsekvens. Et stort antall landsbyer mister tilgangen til jorda si, og palestinsk ferdsel og utvikling hindres. I tillegg annekteres store deler av Vestbredden og Øst-Jerusalem på grunn av muren. 66 år etter at Staten Israel ble etablert hovedsakelig på land etnisk renses for sine palestinske eiere, utgjør palestinere verdens største flyktninggruppe; de fleste statsløse. UNRWA har registrert 5 millioner palestinske flyktninger som fortsatt bor i flyktningleirer i Midtøsten og som nektes retten til å vende tilbake, en rettighet slått fast i folkeretten. Vi mener å se at det har vokst fram et apartheidsystem og et undertrykkelsesregime som flere og flere velger å ta avstand fra på den måten man kan når politiske, diplomatiske og folkerettslige prosesser ikke fører frem.

2.1 Boikott er et ikke-voldelig virkemiddel som bør beskyttes av ytringsfriheten.

Boikott, herunder kulturell boikott, initiert av sivilsamfunnet er et ikke-voldelig, strategisk virkemiddel som blir- og har blitt brukt i fastlåste situasjoner der vanlige politiske prosesser av ulike grunner ikke fører frem. Appellen om boikott av Israel har blitt fremprovosert av en fastlåst politisk situasjon der Israel nekter å rette seg etter FN-resolusjoner og folkeretten, og som går fri for internasjonale sanksjoner.

Det finnes gode eksempler på at boikott som virkemiddel nytter. Et sammenlignbart eksempel er den internasjonale boikotten av Sør-Afrika som bidro til å få slutt på apartheid-regimet. Denne boikotten har mange likhetstrekk med Israel-boikotten. Blant annet var også denne boikotten en kulturell, økonomisk og akademisk boikott, og også da tok det tid før bevegelsen vokste seg stor nok til å føre til politisk endring. Men Sør-Afrika-boikotten førte, som vi vet, til endret politikk på statsnivå og boikotten ble også innlemmet i norsk lov (Lov om økonomisk boikott av Sør-Afrika for å bekjempe Apartheid fra 20. Mars 1987). Det er mange grunner til å tro at et slikt virkemiddel vil fungere opp mot den israelske okkupasjonen. Blant annet er Israels økonomi langt mer avhengig av internasjonal handel og godt internasjonalt omdømme enn det Sør-Afrika var den gang. Vi har sett at den vekker bekymring av israelske myndigheter som bruker store ressurser på å skape et press for å kriminalisere denne formen for politisk motstand. Kulturell boikott av Israel fikk også et oppsving under Eurovision

Song Contest da 152 norske kunst- og kulturarbeidere, deriblant profilerte navn som Mari Boine og Nils Petter Molvær oppfordret til boikott av den internasjonale sangkonkurransen. Det gjorde blant annet også politisk redaktør, Lars West Johnsen i Dagsavisen og 630 tillitsvalgte i LO.

Når man lager en kunstfestival er man hele tiden nødt til å ta store og små avgjørelser. Hvert minste valg underbygger en politikk og en måte å se verden på. Velger man å programmere israelske kunstnere eller israelske institusjoner, slik Nationaltheatret gjorde for noen år siden, tar man et politisk standpunkt. Velger man å ikke forholde seg til Israels okkupasjon, så er man likevel med på å normalisere en folkerettsstridig okkupasjon av et helt folk. Bakgrunnen for vårt politiske avslag er at vi vet at kunst og kultur er et ekstremt viktig virkemiddel for at staten Israel skal fremstå som en «normal» kulturnasjon, og ikke en internasjonalt kritisert okkupasjonsmakt. Vi vet også at kunstnere i Palestina ikke har den samme friheten til å velge «normalitet» eller en kunst fri for politisk ytring. For en kunstner under okkupasjon er disse begrepene innholdsløse. Palestinske kunstnere og kulturarbeidere ber oss innstendig om å boikotte Israel så lenge okkupasjonen fortsetter og koloniseringen tiltar. Vi kan ikke stille oss likegyldig til det.

3. Påstand om blokkering av israelske statsborgere på sosiale media.

Det ble i klagen fra MIFF påstått at vår Facebook-side ble blokkert for brukere med Israelsk IP-adresse fra 20. mars 2018, og at dette var trakassering på bakgrunn av nasjonalitet. Dette er en feilaktig gjengivelse av omstendighetene. Vår Facebook-side hadde som formål å underrette kunstnere og publikum om festivalens program. Da vi i dagene før festivalstart fikk en storm av hatefulle ytringer og trusler i sosiale medier og israelske medier, valgte vi å regulere tilgangen til utlandet for å skjerme arrangementet. Dette rammet altså ikke israelske nettbrukere spesifikt. Vi vil påpeke at dette tiltaket var gjort for å skjerme våre sosiale media-kontoer for hatefulle ytringer og netthets for å beskytte arrangementet. Det ble kun gjennomført for å kunne avvikle festivalen og skape nødvendig ro rundt de involverte kunstnerne og rammet ikke noen grupper spesifikt. Den rammet primært «nett-trollene», som er vel kjent for alle som tør kritisere Israel.

4. Påstand om trakassering av refuserte kunstnere (jmf. § 13)

MIFF hevder videre at det er grunnlag for å dømme oss for trakassering etter § 13. Her vil vi på det sterkeste hevde at all kommunikasjon med de refuserte kunstnerne har blitt ført i en tone som er vennlig, og tydelig i forhold til vårt politiske, saklige formål. Den kan ikke på noe vis tolkes som direkte krenkende eller ydmykende ovenfor de refuserte kunstnerne. Igjen må vi vise til vår rett til å uttrykke politiske standpunkt i forbindelse med et eget, uavhengig kunstarrangement. Vi stiller oss positive til eventuelle fremtidige samarbeid med disse kunstnerne såfremt deres virke ikke bidrar til videre okkupasjon av palestinerne.

5. Oppsummering: Forsvar for ytringsfriheten

Vi har i den ovenstående teksten argumentert for at det ikke har funnet sted noe brudd på diskrimineringsloven da våre handlinger i denne saken hadde et tydelig, saklig formål.

Derimot minner vi om at å støtte boikott som ikke-voldelig motstandsform er en del av ytringsfriheten. Å bekjempe boikott som politisk virkemiddel mot okkupasjon, undertrykking og kolonisering må ses som et angrep på den norske ytringsfriheten, og som hvis det får

spre seg, vil virke ødeleggende på demokratiet vårt. Videre mener vi at saksforholdene vi her har gjort rede for har synliggjort hvordan retten til ytringsfrihet, til fri meningsdannelse, til en overbevisning og til å skifte overbevisning er av aller største verdi i et demokratisk samfunn og fører til verdifull meningsutveksling. Vi vil også på det sterkeste oppfordre Med Israel For Fred til å benytte slike kanaler for fri meningsbrytning i stedet for å forsøke å innskrenke enkeltmenneskers rett til å ytre seg i det offentlige rom. Et slikt samfunn tror vi heller ikke at denne organisasjonen vil være tjent med.

Med vennlig hilsen
Kristiane Nerdrum Bøgwald og Margrete Slettebø